

Dosarul nr. 2ra-623/21

Prima instanță: (Judecătoria Comrat, sediul Central) V. Hudoba

Instanța de apel: (Curtea de Apel Comrat) Gr. Colev, A. Curdov, Șt. Starciuc

D E C I Z I E

14 aprilie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Mariana Pitic
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de către Dușcov Gheorghii, reprezentat de avocatul
Tarlapan Artur,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Dușcov Andrei
Petru împotriva lui Dușcov Gheorghii și notarului public Ganeva Ludmila,
intervenienți accesorii Dușcov Andrei Nicolae, Dușcova Varvara, Dușcov
Veaceslav, Instituția Publică "Agenția Servicii Publice" și Primăria s. Congaz.
r. Comrat cu privire la recunoașterea nulității certificatului de moștenitor legal,
recunoașterea nulității contractului de donație și constatarea faptului acceptării
succesiunii,

împotriva deciziei Curții de Apel Comrat din 05 noiembrie 2020, prin care s-a
admis apelul declarat de Dușcov Andrei, s-a casat hotărârea Judecătoriei Comrat,
sediul Central din 10 iulie 2020 și s-a emis o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost
admisă parțial,

c o n s t a t ă :

La 20 februarie 2014, Dușcov Andrei a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Dușcov Gheorghii și notarului public Ganeva Ludmila cu privire la
recunoașterea nulității certificatului de moștenitor legal, recunoașterea nulității
contractului de donație și constatarea faptului acceptării succesiunii.

În motivarea acțiunii, Dușcov Andrei a menționat că la 20 februarie 2004, a
decedat tatăl său, Dușcov Piotr, după decesul căruia moștenirea era constituită din:
terenul agricol cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,0763 ha; terenul agricol
cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,2436 ha; terenul agricol cu nr. cadastral
XXXXX cu suprafața de 0,2769 ha, terenul agricol cu nr. cadastral XXXXX cu
suprafața de 0,9422 ha; terenul agricol cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de

0,1379 ha și ½ cotă-parte din casa de locuit cu nr. cadastral XXXXX, situate în s. Congaz, r. Comrat.

De asemenea, a menționat că după decesul tatălui, de cota-parte a acestuia din moștenire se folosea mama, Dușcova Ana.

Reclamantul a specificat că la 04 iunie 2011, a decedat mama, Dușcova Ana, însă atât el, cât și fratele său, Dușcov Gheorghii nu au acceptat succesiunea.

La fel, a invocat că casa sa se află lângă cea a părinților, iar pe parcursul vieții acestora și cu acordul ultimilor, a construit un garaj pe terenul lor lângă linia de hotar a terenului ce-i aparține.

Însă, a aflat că în temeiul contractului de donație din 25 mai 2007, mama sa, Dușcova Ana a donat fratelui său, Dușcov Gheorghii casa de locuit, deși după decesul tatălui, mama nu a acceptat succesiunea.

Reclamantul Dușcov Andrei a solicitat:

- recunoașterea nulității certificatului de moștenitor legal din 18 aprilie 2007, eliberat Anei Dușcova;

- recunoașterea nulității contractului de donație nr. 5156 din 25 mai 2007, încheiat între Dușcova Ana și Dușcov Gheorghii;

- constatarea faptului acceptării succesiunii asupra 1/3 cotă-parte din bunurile rămase după decesul tatălui și anume: terenul agricol cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,0763 ha; terenul agricol cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,2436 ha; terenul agricol cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,2769 ha; terenul agricol cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,9422 ha; terenul agricol cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,1379 ha și ½ cotă-parte din casa de locuit cu nr. cadastral XXXXX, situate în s. Congaz, r. Comrat.

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Comrat, sediul Central din 23 martie 2016, s-au atras în proces în calitate de intervenienți accesorii IP "Agenția Servicii Publice" și Primăria s. Congaz, r. Comrat (f.d. 201-203 Vol.I).

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Comrat, sediul Central din 14 iulie 2016, s-au atras în proces în calitate de intervenienți accesorii Dușcov Andrei Nicolae, Dușcova Varvara, Dușcov Veaceslav (f.d. 217-218 Vol. I).

Prin hotărârea Judecătoriei Comrat, sediul Central din 10 iulie 2020, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Dușcov Andrei.

Prin decizia Curții de Apel Comrat din 05 noiembrie 2020, s-a admis apelul declarat de Dușcov Andrei, s-a casat hotărârea Judecătoriei Comrat din 10 iulie 2020 și s-a emis o nouă hotărâre, prin care acțiunea depusă de Dușcov Andrei a fost admisă parțial.

S-a recunoscut ca fiind nul certificatului de moștenitor legal din 18 aprilie 2007, eliberat Anei Dușcova.

S-a recunoscut ca fiind nul contractul de donație nr. 5156 din 25 mai 2007, încheiat între Dușcova Anna și Dușcov Gheorghii.

S-a încasat de la Dușcov Gheorghii în beneficiul lui Dușcov Andrei suma de 1 170 de lei cu titlu de cheltuieli pentru efectuarea expertizei și suma de 175 de lei cu titlu de taxă de stat.

În rest, acțiunea a fost respinsă.

La 11 februarie 2021, Dușcov Gheorghi, reprezentat de avocatul Tarlapan Artur a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

Recurentul Dușcov Gheorghi, în motivarea recursului a invocat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată.

La caz, a menționat că Dușcov Andrei nu a justificat un interes privind cerința de a solicita declararea nulității contractului de donație din 25 mai 2007, odată ce nu are calitatea de moștenitor al defunctului Dușcov Petru.

Or, însuși instanța de apel admitând capătul de cerere privind declararea nulității contractului de donație, totodată a respins pretenția privind constatarea faptului acceptării succesiunii, astfel negând calitatea de moștenitor al intimatului după decesul tatălui său.

Prin urmare, faptul că la momentul decesului lui Dușcov Petru, intimatul era moștenitor potențial al ultimului, nu justifică existența interesului, odată ce acesta nu a valorificat calitatea respectivă prin depunerea cererii de deschidere a moștenirii, nici prin intrarea în posesie a patrimoniului succesoral, după cum prevede art. 1516 alin. (3) din Codul civil (în redacția de până la 01 martie 2019).

În consecință, recurentul a specificat că acțiunea înaintată de Dușcov Andrei privind declararea nulității contractului de donație nu se încadrează în cerințele art. 217 din Codul civil (în redacția de până la 01 martie 2019) și astfel nu poate fi admisă.

La 12 martie 2021, instanța de recurs a expediat în adresa intimaților copia recursului, fiind recepționat de către Dușcov Andrei la 17 martie 2021, iar de către notarul public Ganeva Ludmila la 18 martie 2021, conform avizelor de recepție (f.d. 130-131 Vol. III).

La 05 aprilie 2021, notarul public Ganeva Ludmila a depus referință la recursul declarat de Dușcov Gheorghi, prin care a solicitat să fie admis.

La 06 aprilie 2021, Dușcov Gheorghi, reprezentat de avocatul Tarlapan Artur, a depus supliment la cererea de recurs.

În motivarea cererii de recurs suplimentare, Dușcov Gheorghi a menționat că la materialele cauzei lipsesc atât contractul de donație din 25 mai 2007 cât și certificatul de moștenitor legal din 18 aprilie 2007, fapt ce constituie o încălcare a principiului nemijlocirii în procesul civil.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Comrat a emis dispozitivul deciziei la 05 noiembrie 2020, iar la 17 decembrie 2020, Dușcov Gheorghi a recepționat decizia motivată a instanței de apel, fapt confirmat prin avizul de recepție (f.d. 83 Vol. III).

Recursul a fost declarat la 11 februarie 2021, respectiv se consideră depus în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 07 aprilie 2021, s-a declarat admisibil recursul declarat de către Dușcov Gheorghi, reprezentat de avocatul Tarlapan Artur și s-a numit spre examinare în fond, în complet de cinci judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Examinând materialele dosarului în raport cu temeiurile cererii de recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat de Dușcov Gheorghe din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

La caz, din temeiurile formulate în cererea de chemare în judecată și pretențiile înaintate prin aceasta, Colegiul constată că obiectul prezentei acțiuni l-a constituit:

- recunoașterea nulității certificatului de moștenitor legal din 18 aprilie 2007, eliberat Anei Dușcova;

- recunoașterea nulității contractului de donație nr. 5156 din 25 mai 2007, încheiat între Dușcova Ana și Dușcov Gheorghe;

- constatarea faptului acceptării succesiunii asupra 1/3 cotă-parte din bunurile rămase după decesul tatălui și anume: terenul agricol cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,0763 ha; terenul agricol cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,2436 ha; terenul agricol cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,2769 ha; terenul agricol cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,9422 ha; terenul agricol cu nr. cadastral XXXXX cu suprafața de 0,1379 ha și 1/2 cotă-parte din casa de locuit cu nr. cadastral XXXXX, situate în s. Congaz, r. Comrat.

Fiind investită cu judecarea cauzei, instanța de fond a concluzionat referitor la netemeinicia cererii de chemare în judecată depusă de Dușcov Andrei.

Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Comrat, prin decizia din 05 noiembrie 2020, a casat hotărârea instanței de fond și a emis o nouă hotărâre, prin care acțiunea depusă de Dușcov Andrei a fost admisă parțial.

S-a recunoscut ca fiind nul certificatul de moștenitor legal din 18 aprilie 2007, eliberat Anei Dușcova.

S-a recunoscut ca fiind nul contractul de donație nr. 5156 din 25 mai 2007, încheiat între Dușcova Anna și Dușcov Gheorghe.

În rest, acțiunea a fost respinsă.

Analizând legalitatea deciziei contestate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră concluzia instanței de apel una neîntemeiată din următoarele considerente.

În susținerea opiniei enunțate, Colegiul reține că art. 1432 din Codul civil (în vigoare de până la 01 martie 2019), statuează că moștenirea este transmiterea patrimoniului unei persoane fizice decedate (cel ce a lăsat moștenirea) către succesorii săi.

Moștenirea este o transmisiune de drepturi pentru cauză de moarte, universală, unitară și indivizibilă. Moștenirea are loc conform testamentului (succesiune testamentară) și în temeiul legii (succesiune legală).

Conform art. 1433 alin. (1) lit. b) din Codul civil (în vigoare de până la 01 martie 2019), pot fi moștenitori, în cazul succesiunii legale, persoanele care se aflau în viață la momentul decesului celui ce a lăsat moștenirea, precum și copiii celui ce a lăsat moștenirea concepuți în timpul vieții lui și născuți vii după decesul acestuia.

În conformitate cu art. 1500 alin. (1) lit. a) din Codul civil (în vigoare de până la 01 martie 2019), în cazul succesiunii legale, moștenitori cu drept de cotă egală sunt: de clasa I – descendenții (fiii și fiicele celui ce a lăsat moștenirea, la fel și cei născuți vii după decesul lui, precum și cei înfiați), soțul supraviețuitor și ascendenții privilegiați (părinții, înfietorii) celui ce a lăsat moștenirea.

Articolul 1516 alin. (2) și (3) din Codul civil (în vigoare de până la 01 martie 2019) prevede că, succesiunea este acceptată de succesor indiferent de faptul dacă este testamentar sau succesor legal.

Succesiunea se consideră acceptată când moștenitorul depune la notarul de la locul deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a succesiunii sau intră în posesiunea patrimoniului succesoral.

Din sensul normei enunțate este de înțeles că, acceptarea succesiunii se face prin depunerea unei declarații la notarul din circumscripția unde se află locul deschiderii moștenirii sau prin intrarea în posesiunea patrimoniului succesoral.

Prin intrarea în posesiune se înțelege, administrarea, asigurarea, exercitarea folosinței asupra bunurilor succesoriale, achitarea cheltuielilor comunale aferente imobilului din masa succesorală, plata impozitelor și alte acte ce demonstrează intenția moștenitorului de a accepta moștenirea.

Acceptarea succesiunii este un act juridic unilateral prin care moștenitorul își exprimă voința de a primi moștenirea și, respectiv de a deveni în viitor proprietarul bunului moștenit.

Respectiv, persoanele cu vocație succesorală (moștenitorii legali și testamentari) dobândesc calitatea de moștenitori prin acceptarea moștenirii, conform art. 1516 din Codul civil.

Legea prevede expres termenul de acceptare a succesiunii.

Astfel, conform art. 1517 din Codul civil (în vigoare de până la 01 martie 2019), termenul de acceptare a succesiunii este de 6 luni de la data deschiderii ei.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că materialul probator anexat la actele dosarului denotă incontestabil faptul că la 20 februarie 2004 a decedat Dușcov Piotr.

Succesori legali, moștenitori cu drept de cotă egală de clasa I ai lui Dușcov Piotr au fost - Dușcova Ana (soția), Dușcov Andrei și Dușcov Gheorghe (fiii).

După cum rezultă din materialele cauzei, în termenul stabilit de lege de 6 luni, nici unul din moștenitori nu a depus la notar cerere în vederea acceptării succesiunii după decesul lui Dușcov Piotr.

La data de 25 martie 2005, Dușcova Ana (soția lui Dușcov Piotr), a depus la notarul Ganeva Ludmila o cerere, prin care a solicitat deschiderea dosarului succesoral, pe motiv că a intrat în posesia moștenirii locuind în bunul imobil ce a constituit obiectul succesiunii, achitând impozitele respective, acceptând de fapt succesiunea și fiind unica moștenitoare legală, deoarece copiii nu au acceptat succesiunea.

Colegiul reține că după decesul lui Dușcov Piotr, soțul supraviețuitor Dușcova Ana a rămas să locuiască în gospodăria comună, respectiv a exercitat folosința asupra bunurilor succesoriale rămase după decesul lui Dușcov Piotr, fapt ce demonstrează că Dușcova Ana a acceptat succesiunea averii rămase după decesul soțului prin intrarea în posesie asupra patrimoniului succesoral.

Aici, instanța de recurs reține că constituie un drept, și nu o obligație, a persoanei stabilite, prin efectul legii, să accepte moștenirea în termenul prevăzut la art. 1517 din Codul civil (în vigoare de până la 01 martie 2019).

La caz, se reține că, Dușcov Andrei locuind în imediata apropiere cu părinții și cunoscând respectiv despre deschiderea succesiunii după decesul tatălui și despre masa succesorală existentă, nu și-a exercitat în termenul prevăzut de lege, dreptul la moștenire prin depunerea unei cereri la notar, nu și-a manifestat în nici un mod voința de acceptare în termen a succesiunii, nu a prezentat probe care să confirme acceptarea succesiunii prin intrarea în posesie a masei succesoriale.

Astfel, dat fiind faptul că reclamantul nu și-a exercitat dreptul său la moștenire, a creat aparența și a permis să se creadă că a renunțat la acest drept, ceea ce a determinat-o pe Dușcova Ana să depună cerere la notar doar din nume propriu indicând despre lipsa altor moștenitori.

Deci, necătând la faptul că succesori legali, moștenitori cu drept de cotă egală de clasa I ai lui Dușcov Piotr au fost Dușcova Ana (soția), Dușcov Andrei și Dușcov Gheorghi (fiii), instanța de recurs constată că numai Dușcova Ana a prezentat probe care să ateste acceptarea succesiunii prin intrarea în posesie a masei succesoriale.

Faptul dat nu este negat nici de către reclamantul Dușcov Andrei, care în cererea de chemare în judecată a menționat că după decesul tatălui, mama sa Dușcova Ana a continuat să se folosească de cota-parte din imobil ce a aparținut lui Dușcov Piotr.

Or, în conformitate cu art. 123 alin. (6) din Codul de procedură civilă, faptele invocate de una din părți nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat.

Astfel, dat fiind faptul că din partea celorlalți moștenitori cu drept de cotă egală de clasa I nu au fost depuse cereri în vederea acceptării succesiunii, la data de 29 martie 2005, notarul Ganeva Ludmila a eliberat pe numele Anei Dușcova certificatul de moștenitor legal după decesul lui Dușcov Piotr în privința depunerilor bănești și asupra ½ cotă-parte din casa de locuit situată în XXXX, care a aparținut defunctului cu drept de proprietate.

Reieșind din cele relatate supra, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de fond întemeiat a concluzionat că certificatul de moștenitor legal a fost eliberat pe numele Anei Dușcova la 18 aprilie 2007 de către notarul Ganeva Ludmila în mod legal.

Cu referire la recunoașterea de către instanța de apel ca fiind nul contractul de donație nr. 5156 din 25 mai 2007, încheiat între Dușcova Ana și Dușcov Gheorghi, Colegiul reține următoarele.

După cum s-a stabilit, în temeiul contractului de donație din 25 mai 2007, Dușcova Ana a donat lui Dușcov Gheorghi (fiu) casa de locuit situată în XXXXX.

Conform art. 217 alin. (1) din Codul civil (în redacția de până la 01 martie 2019), nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată o invocă din oficiu.

Prin „orice persoană interesată” nu se înțelege însă oricine are un interes oarecare în declararea nulității.

Interesul trebuie să îndeplinească anumite condiții:

- să fie recunoscut de lege;
- nu poate fi invocat un interes ce contravine legii, ordinii publice sau bunelor moravuri;
- să fie în strânsă legătură cu cauza nulității;
- să fie născut și actual;
- nu poate fi temei pentru declararea nulității un interes viitor, eventual, incert, sau care s-a epuizat către momentul invocării nulității.

Întrucât, de regulă, actele juridice produc efecte juridice numai între părți, anume acestea au, în primul rând, interes să invoce nulitatea.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată și solicitând recunoașterea nulității contractului de donație nr. 5156 din 25 mai 2007, încheiat între Dușcova Ana și Dușcov Gheorghi, reclamantul Duscov Andrei nu a invocat nici un temei legal în acest sens.

Instanța de apel, a reținut că Dușcov Andrei, fiind moștenitor de gradul I după decesul părinților și pretinzând la moștenirea rămasă după decesul acestora, inclusiv și asupra cotei-părți care a fost transmisă lui Dușcov Gheorghi prin contractul de donație, are un interes născut și actual.

Astfel, instanța de apel a constatat nulitatea absolută a contractului de donație, motivând soluția prin faptul că reieșind din concluziile expertizei grafologice din 03 septembrie 2019, ”contractul de donație la rubrica semnătura donator, nu a fost aplicată de către Dușcova Ana”.

Colegiul reiterează că constatând nulitatea absolută a contractului de donație, instanța de apel nu a invocat nici un interes al lui Dușcov Andrei pentru declararea nulității acestuia.

Mai mult ca atât, instanța de apel a menținut soluția instanței de fond privind respingerea capătului de cerere înaintat de reclamant cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii asupra 1/3 cotă-parte din bunurile rămase după decesul tatălui, decizia instanței de apel în această parte nefiind contestată de Dușcov Andrei.

Deci, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră ca fiind întemeiată și legală concluzia instanței de fond referitor la faptul că Dușcov Andrei nefiind moștenitor după decesul lui Dușcov Piotr, nu a probat interesul său în declararea nulității contractului de donație.

În ceea ce privește invocarea recurentului cu referire la faptul că la materialele cauzei lipsesc în copie sau original actele care au constituit obiectul de examinare a prezentei cauze, Colegiul menționează că din procesul-verbal al ședinței instanței de apel din 28 octombrie 2020, rezultă că cercetând materialele cauzei, instanța de apel a indicat că la dosar se conține un pachet de documente, care nu sunt cusute și numerotate și anume: contractul de donație în original, cererea depusă de Dușcova Ana în adresa notarului Ganeva Ludmila și dosarul succesoral în original.

Faptul în cauză a fost constatat de Colegiu că într-adevăr, actele respective se conțin la dosar și pentru a evita incertitudinea acestora și riscul de a fi pierdute, urmează a fi anexate la materialele cauzei cu includerea în borderou.

Astfel, reieșind din cele menționate și având în vedere că circumstanțele cauzei au fost constatate de prima instanță, care a examinat cauza sub toate aspectele, a verificat și a apreciat corect probele prezentate, aplicând corect normele de drept material, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Dușcov Gheorghi, reprezentat de avocatul Tarlapan Artur, de a casa decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către Dușcov Gheorghi, reprezentat de avocatul Tarlapan Artur.

Se casează decizia Curții de Apel Comrat din 05 noiembrie 2020 și se menține hotărârea Judecătoriei Comrat, sediul Central din 10 iulie 2020, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Dușcov Andrei Petru împotriva lui Dușcov Gheorghi și notarului public Ganeva Ludmila, intervenienți accesorii Dușcov Andrei Nicolae, Dușcova Varvara, Dușcov Veaceslav, Instituția Publică ”Agenția Servicii Publice” și Primăria s. Congaz r. Comrat cu privire la recunoașterea nulității certificatului de moștenitor legal, recunoașterea nulității contractului de donație și constatarea faptului acceptării succesiunii.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Mariana Pitic

Dumitru Mardari